

Από 230.000 στρέμματα, 0,175% της ελληνικής γης, δημιουργείται με βιώσιμο τρόπο πάνω από το 3% του ΑΕΠ της χώρας μας και υποστηρίζονται πάνω από 100.000 ποιοτικές θέσεις εργασίας, τόνισε ο Πρόεδρος του Συνδέσμου Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων κ. Αθανάσιος Κεφάλας στο DELPHI ECONOMIC FORUM VI

Η υλοποίηση του συζητούμενου ευρωπαϊκού μοντέλου της κλιματικά ουδέτερης οικονομίας θα απαιτήσει κατά τον κύριο Κεφάλα, 60 φορές μεγαλύτερη ποσότητα λιθίου, 15 φορές μεγαλύτερη ποσότητα κοβαλτίου, 10 φορές μεγαλύτερη ποσότητα σπάνιων γαιών και πολλαπλάσιες από τις σημερινές ποσότητες νικελίου, αλουμινίου, χάλυβα και άλλων μετάλλων

Η εξόρυξη μέρος της λύσης στην πορεία για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής

Τα μέλη του Συνδέσμου Μεταλλευτικών Επιχειρήσεων δεσμεύονται ήδη από το 2006 σε Κώδικα Αρχών Βιώσιμης Ανάπτυξης και ο Σύνδεσμός μας πρωτοπόρησε με τη δημοσιοποίηση από τότε λεπτομερούς απολογισμού βιωσιμότητας με 12 ομάδες δεικτών που αφορούν απασχόληση, εκπαίδευση, ασφάλεια, κατανάλωση ενέργειας και νερού, εκπομπές ρύπων, διαχείριση αποβλήτων κ.λπ. . σε ετήσια βάση.

Εστιάζοντας στην εφαρμογή του τριγώνου της βιώσιμης ανάπτυξης επισημαίνεται ότι η εξόρυξη:

- απασχολεί περίπου 230.000 στρέμματα (0,175% της ελληνικής γης), έχει αποκαταστήσει ήδη περίπου 100.000 στρέμματα από το 1979 με σεβασμό στη βιοποικιλότητα, ενώ σε πολλές περιπτώσεις έχουν εγκατασταθεί και ευρηματικές μετα-μεταλλευτικές χρήσεις γης
- συνεργάζεται αποτελεσματικά με τοπικές κοινωνίες με χαρακτηριστικό παράδειγμα την «ισόρροπη ανάπτυξη της Μήλου» και τη διατήρηση της Φωκίδας ως πρώτης βωξιτοπαραγωγού περιοχής στην Ευρώπη, αλλά και την υποστήριξη των δομών υγείας στην περίοδο της πανδημίας
- συμβάλλει με πάνω από 3% στο ΑΕΠ και υποστηρίζει πάνω από 100.000 ποιοτικές θέσεις εργασίας κυρίως στην περιφέρεια
- με την εξαγγελθείσα απολιγνιτοποίηση θα μειώσει το περιβαλλοντικό αποτύπωμα της, χρειάζεται όμως προσοχή στην ενεργειακή ασφάλεια της χώρας.

Η εξόρυξη είναι μέρος της βιώσιμης ανάπτυξης αλλά και διευκολύνει (enabler) την πράσινη ανάπτυξη στηρίζοντας σημαντικούς τομείς της ευρωπαϊκής βιομηχανίας. Χωρίς τη διασφάλιση αποδοτικής εφοδιαστικής αλυσίδας πρώτων υλών, δεν μπορεί να υλοποιηθεί η στρατηγική επιλογή της Πράσινης Συμφωνίας (Green Deal) και εκτιμάται ότι για την υλοποίηση του συζητούμενου ευρωπαϊκού μοντέλου της κλιματικά ουδέτερης οικονομίας θα απαιτηθεί 60 φορές μεγαλύτερη ποσότητα λιθίου, 15 φορές μεγαλύτερη ποσότητα κοβαλτίου, 10 φορές μεγαλύτερη ποσότητα σπάνιων γαιών και πολύ μεγαλύτερες από τις σημερινές ποσότητες νικελίου, αλουμινίου, χάλυβα και άλλων μετάλλων.

Δύο κρίσιμα θέματα για την ανάπτυξη του εξορυκτικού κλάδου, αδειοδότηση και χωροθέτηση

Επιγραμματικά αναφέρονται τρεις μεγάλες κατηγορίες αδειοδοτικών προκλήσεων, οι οποίες έχουν τεθεί υπόψη του ΥΠΕΝ και ευελπιστούμε ότι σύντομα θα αποκτήσουν προτεραιότητα για επίλυση:

- Ο κλάδος είναι μακράν «πρωταθλητής» στον κύκλο της αργής και περίπλοκης περιβαλλοντικής αδειοδότησης, με σημαντικές καθυστερήσεις στις εγκρίσεις,

ανανεώσεις και τροποποιήσεις ΜΠΕ και τριβές στις διαδικασίες αδειοδότησης και ελέγχου σε θέματα «εξορυκτικών αποβλήτων»

- Οι ασάφειες της Δασικής Νομοθεσίας επιτρέπουν αυθαίρετες ερμηνείες και αυτές οδηγούν σε αύξηση κόστους από την αναπαισιολόγητη επιμήκυνση του χρόνου συντήρησης αποκατεστημένων εκτάσεων, υψηλό κόστος έναρξης εξορυκτικών δραστηριοτήτων και σημαντικές καθυστερήσεις στην εγκατάσταση και έναρξη εργασιών
- Οι επιβεβλημένες αλλαγές στο Λατομικό Νόμο μετά από 3ετή εφαρμογή του, ώστε να εξαιρεφθεί μία ακόμα πηγή καθυστερήσεων στην αδειοδότηση των εξορύξεων, να αποφευχθεί η υπερβολική οικονομική επιβάρυνση του κλάδου από κόστος εγγυητικών επιστολών, να πάψει η δυσμενής μεταχείριση του εξορυκτικού κλάδου, καθώς και οι υπέρμετρες παράλληλες διοικητικές και ποινικές κυρώσεις για ενδεχόμενες περιβαλλοντικές παραλείψεις.

Επιπλέον η αργή απονομή της δικαιοσύνης και η ανασφάλεια δικαίου επιτείνουν τα προβλήματα και τις προκλήσεις που δημιουργεί η αργοπορούσα αδειοδότηση.

Όσον αφορά στα θέματα χωροταξίας σημειώνεται ότι η υφιστάμενη νομοθεσία και νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας κατοχυρώνει τη χωροθέτηση των κοιτασμάτων εκεί που τα τοποθέτησε η φύση. Όμως για την προστασία του ορυκτού δυναμικού της χώρας και σύμφωνα και με τις προβλέψεις της Εθνικής Πολιτικής Ορυκτών Πρώτων Υλών απαιτείται ολοκληρωμένος Χωροταξικός Σχεδιασμός για αυτές.

Το ΥΠΕΝ προχώρησε στην ανάθεση εκπόνηση μελέτης το 2019, όμως ακόμα το έργο δεν έχει ολοκληρωθεί.

Επιπλέον σε μία σειρά από Περιφερειακά Χωροταξικά Σχέδια έχουμε εντοπίσει ελλιπή αξιολόγηση του αναπτυξιακού χαρακτήρα της εξορυκτικής βιομηχανίας, ανατροπή της ιεραρχίας του χωροταξικού σχεδιασμού και συστηματική παράλειψη εφαρμογής της νομοθετημένης αρχής για τη «φυσική χωροθέτηση των κοιτασμάτων ορυκτών πρώτων υλών».

Επομένως επιβάλλεται η επιτάχυνση της ολοκλήρωσης του Ειδικού Χωροταξικού των ΟΠΥ και πρέπει γρήγορα να τροποποιηθούν και να εναρμονιστούν τα Περιφερειακά Χωροταξικά, ώστε να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη αξιοποίηση των ΟΠΥ προς όφελος της οικονομίας μας.

Συμβατή η εξόρυξη στερεών πρώτων υλών σε προστατευόμενες περιοχές, σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές οδηγίες

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει θεσπίσει την πιο αυστηρή νομοθεσία προστασίας του περιβάλλοντος σε όλον τον κόσμο, με έμφαση στη βιοποικιλότητα, την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την αντιμετώπιση των ρύπων και των αποβλήτων καθώς και οδηγίες για την επίτευξή τους .

Προκειμένου όμως να εξασφαλιστεί η αλυσίδα εφοδιασμού με φυσικούς πόρους αναγκαίως για την Ευρωπαϊκή κοινωνία, επιτρέπει την εξόρυξη πρώτων υλών και μέσα σε προστατευόμενες περιοχές, χωρίς να απαγορεύει άκριτα και εκ των προτέρων την αξιοποίησή τους. Τους όρους της αδειοδότησης αυτής τους έχει περιγράψει αναλυτικά, από τον Σεπτέμβριο του 2010, σε σχετική οδηγία για την εξορυκτική δραστηριότητα εντός περιοχών προστασίας και η οποία διασφαλίζει πλήρως τη συμβατότητα της εξόρυξης με τους στόχους της προστασίας τους.

Σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη που έχουν ορυκτούς πόρους (π.χ. Αυστρία, Γερμανία, Σουηδία, Φιλανδία, Πορτογαλία, Ισπανία, Τσεχία, Γαλλία, Βέλγιο, Ιταλία), υπάρχουν πολλές αδειοδοτημένες εξορύξεις μέσα σε προστατευόμενες περιοχές.

Αντίθετα με το ευρωπαϊκό πνεύμα και τις ευρωπαϊκές κατευθύνσεις ο Ν.4685/2020 θέτει αναπαισιολόγητα και εκ των προτέρων την εξορυκτική δραστηριότητα στερεών ορυκτών εκτός επιτρεπόμενων χρήσεων γης στις ζώνες απόλυτης προστασίας φύσης και προστασίας φύσης. Κατά την εκτίμησή μας στις περιοχές αυτές υπάρχουν πιθανά και βέβαια αποθέματα

πρώτων υλών που υπερβαίνουν το 30% των βεβαιωμένων αποθεμάτων στο σύνολο της χώρας.

Η ειδική κατηγορία χρήσης «25» στο βαθμό που αφορά αποκλειστικά στις εξορυκτικές δραστηριότητες **στερεών ορυκτών** (λατομεία, ορυχεία και μεταλλεία), πρέπει να συμπεριληφθεί στις επιτρεπόμενες χρήσεις στις ζώνες απόλυτης προστασίας φύσης και προστασίας της φύσης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα και από το Ευρωπαϊκό Δίκαιο και τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές πρακτικές.